

Vergaderjaar 2022–2023

25 295

Infectieziektenbestrijding

Nr. 2122

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 13 september 2023

Met mijn brief van 5 juli jl.¹ heb ik uw Kamer geïnformeerd over mijn besluit om een coronavaccinatie aan te bieden in het najaar van 2023 met aangepaste vaccins. Ik heb dit besluit genomen naar aanleiding van het advies van de Gezondheidsraad van 28 juni 2023. In lijn met dit advies wordt een coronavaccinatie aangeboden aan de volgende doelgroepen:

- Mensen van 60 jaar en ouder;
- Volwassenen (18–59 jaar) die jaarlijks een uitnodiging krijgen voor de griepvaccinatie;
- Volwassenen en kinderen uit medische hoogrisicogroepen (bijvoorbeeld mensen met een ernstige afweerstoornis);
- Zwangeren;
- Zorgmedewerkers;
- Mensen die niet tot de gespecificeerde doelgroepen behoren, maar bijvoorbeeld op individuele basis naar inzicht van de behandelend arts of vanwege een kwetsbaar gezinslid in aanmerking komen.

Het doel van deze vaccinatieronde is om mensen met het hoogste risico op een ernstig beloop van een corona-infectie te beschermen tegen ziekenhuisopname en overlijden door COVID-19. De vaccinatieronde vindt plaats in het najaar, zodat rond de winterperiode de hoogste antistofniveaus bereikt worden. De Gezondheidsraad acht het aannemelijk dat de verspreiding van het coronavirus in de wintermaanden gemakkelijker kan plaatsvinden, zoals dat ook geldt voor andere respiratoire virussen. De impact van COVID-19 op de maatschappij en het effect op de zorgcapaciteit zal in deze periode daarom groter zijn.

Net als bij voorgaande vaccinatierondes tegen COVID-19 heb ik het RIVM gevraagd als regievoerder de najaarsronde voor te bereiden, de landelijke kaders voor de uitvoering vast te stellen en richtlijnen te ontwikkelen voor de verschillende partijen die bij de uitvoering betrokken zijn. Daarnaast

¹ Kamerstuk 25 295, nr. 2117

heb ik GGD GHOR Nederland gevraagd om, in afstemming met het RIVM, de coördinatie van de uitvoering van de najaarsronde door de GGD'en op zich te nemen. Nu inmiddels meer bekend is over het uitvoeringsplan, informeer ik uw Kamer graag over de uitvoeringsaspecten van de najaarsronde, de uitvoering per doelgroep en de communicatieaanpak.

Uitvoeringsaspecten najaarsronde

Inzet XBB-vaccins

Het Europees Geneesmiddelenbureau (EMA) heeft op 30 augustus jl. een positief advies gegeven voor het gebruik van vaccins die zijn aangepast op bescherming tegen de XBB.1.5-omikronvariant van het coronavirus. Deze variant komt veel voor en lijkt erg op de andere varianten die op dit moment circuleren. In lijn met het advies van de Gezondheidsraad wordt gebruikgemaakt van deze nieuwe, aangepaste vaccins.

De XBB-vaccins worden ingezet voor alle leeftijdsgroepen. Hierbij volstaat in de meeste gevallen één vaccindosis om voor voldoende immuniteit te zorgen. Als personen die tot een van de doelgroepen behoren recentelijk (in de zes maanden voor de geplande coronavaccinatie) een coronainfectie hebben doorgemaakt, is een coronavaccinatie in het najaar niet nodig. De afweer die is opgebouwd bij de onlangs doorgemaakte infectie biedt in principe voldoende bescherming. Voor sommige mensen uit de doelgroepen is dat niet het geval. De medisch specialist kan deze mensen attenderen op de noodzaak om een vaccinatie te halen bij de GGD.

Beëindiging inzet BA.4/5-vaccins

Met de inzet van de XBB-vaccins worden er in de najaarsronde geen vaccinaties meer gezet met de huidige bivalente BA.4/5-vaccins. Het RIVM en de GGD'en hebben tijd nodig om hun vaccinatie routes voor de aankomende najaarsronde in te richten met de nieuwe XBB-vaccins. Een coronavaccinatie met het BA.4/5-vaccin zal vanaf 16 september 2023 niet meer mogelijk zijn.

Looptijd en capaciteit

De beoogde startdatum van de najaarsronde is 2 oktober 2023, afhankelijk van de levering van de XBB-vaccins. De GGD'en hanteren op dit moment nog een basiscapaciteit van 10.000 vaccinaties per week. Ik heb de GGD'en gevraagd tijdens de najaarsronde op te schalen, zodat de gehele doelgroep in een periode van ongeveer twaalf weken gevaccineerd kan worden. Gemiddeld is hiervoor een capaciteit van circa 300.000 vaccinaties per week noodzakelijk. De najaarsronde zal in de laatste twee weken van het jaar worden afgebouwd. Dit kan per regio verschillen, afhankelijk van de voortgang van de najaarsronde.

Ik vind het belangrijk dat alle groepen die in aanmerking komen voor een coronavaccinatie voor het einde van het jaar de gelegenheid hebben gekregen een vaccinatie te ontvangen. Daarbij hecht ik er waarde aan dat in de uitvoering aandacht is voor het vinden van een evenwicht tussen het vaccineren van de doelgroepen op vaccinatie locaties en het tijdig vaccineren van de zeer kwetsbare groepen zoals bewoners van zorginstellingen zonder medische dienst en de niet-mobiel thuiswonenden, vanwege het risico dat zij lopen op ernstige ziekte bij een coronainfectie.

Observatieperiode na vaccinatie

In het huidige beleid worden alle personen na de vaccinatie minimaal 15 minuten geobserveerd vanwege de zeer kleine kans op een (ernstige) anafylactische reactie. Het Centrum Infectieziektebestrijding (CIb) van het RIVM heeft de noodzaak van een 15 minuten observatieperiode na vaccinatie onderzocht². Het onderzoek geeft aan dat de frequentie van een anafylactische shock zeer laag is, maar in zeer zeldzame gevallen optreedt.

Ik heb ervoor gekozen om de 15 minuten observatieperiode voor dit jaar te behouden. Dit is in lijn met het beleid van veel andere EU-lidstaten, internationale adviezen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), de Strategic Advisory Group of Experts on Immunization (SAGE), het EMA en de bijsluiters van de coronavaccins.

Uitvoeringskosten

De uitvoering van het besluit om over te gaan tot de coronavaccinatie gaat gepaard met uitvoeringskosten bij diverse partijen. De benodigde middelen voor de najaarsronde zijn beschikbaar gesteld bij voorjaarsbesluitvorming.

Caribische delen van het Koninkrijk

In Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius, Saba) en de landen binnen het Koninkrijk (Curaçao, Aruba, Sint Maarten) geldt dezelfde aanpak als in Nederland.

Uitvoering per doelgroep

Mensen van 60 jaar en ouder

Mensen van 60 jaar en ouder worden, net als bij voorgaande rondes, per brief uitgenodigd om een coronavaccinatie te halen bij de GGD. Zij ontvangen vanaf 19 september 2023 een uitnodigingsbrief van het RIVM.

Volwassenen (18–59 jaar) uit de griepgroep

Voor volwassenen onder de 60 jaar die jaarlijks in aanmerking komen voor de griepgroep geldt dat zij een hoger risico hebben op een ernstig beloop van COVID-19, vergelijkbaar met het risico van 60-jarigen. Deze doelgroep wordt via (gerichte) publiekscommunicatie geïnformeerd over de coronavaccinatie en kan vanaf half oktober zelf een afspraak maken bij de GGD.

Volwassenen en kinderen uit medische hoogerisicogroepen

Voor medische hoogerisicogroepen geldt dat zij het hele jaar terecht moeten kunnen voor een coronavaccinatie. Het gaat hier bijvoorbeeld om mensen met een ernstige afweerstoornis of het syndroom van Down. Volwassenen en kinderen uit medische hoogerisicogroepen kunnen het gehele jaar door respectievelijk hun medisch specialist of de kinderarts worden doorverwezen naar de GGD-vaccinatie locaties. Voor een vaccinatie tijdens de najaarsronde kan deze doelgroep zelf een afspraak maken bij de GGD.

² Zie de bijgevoegde nota.

Zwangeren

De Gezondheidsraad adviseert het vaccinatieaanbod voor zwangeren voort te zetten om te voorkomen dat het coronavirus tijdens de zwangerschap tot complicaties leidt. De raad adviseert om alle zwangeren een (eenmalige) coronavaccinatie aan te bieden. Dit vaccinatieaanbod loopt het hele jaar door. Het RIVM is in gesprek met de koepels van verloskundigen en gynaecologen om de communicatie over de coronavaccinatie tijdens de zwangerschap in te richten. Voor de vaccinatie kunnen zwangeren een afspraak maken bij de GGD.

Zorgmedewerkers

Zorgmedewerkers die direct patiënt- of cliëntcontact hebben worden in de publiekscampagne en door werkgevers geattendeerd op de mogelijkheid om een coronavaccinatie te halen. Deze doelgroep kan vanaf half oktober zelf een afspraak maken bij de GGD.

Individueel maatwerk

Mensen die niet tot de bovenvermelde doelgroepen behoren, maar bijvoorbeeld vanwege een kwetsbaar gezinslid of op advies van een behandelend arts toch een coronavaccinatie willen ontvangen, kunnen een afspraak maken bij de GGD.

Bewoners van instellingen

Voor de bewoners van instellingen wordt de coronavaccinatie aangeboden in de instelling. De coronavaccinatie wordt uitgevoerd door de eigen medische dienst of door de mobiele teams van de regionale GGD.

Niet-mobiel thuiswonenden

Niet-mobiel thuiswonenden kunnen zichzelf, via een landelijk telefoonnummer, aanmelden voor een coronavaccinatie aan huis.

Communicatieaanpak

Informatiecampagne

Via publiekscommunicatie door het Ministerie van VWS wordt het algemene publiek geïnformeerd over wie dit najaar in aanmerking komt voor de coronavaccinatie en wat het belang daarvan is. Voor een zo groot mogelijk bereik zet ik daarnaast doelgroepspecifieke middelen in.

Door te informeren wil ik mensen in staat stellen een afgewogen keuze te maken over de coronavaccinatie. Dit doe ik onder andere via zorgintermediairs zoals apotheken, huisartsen, medisch specialisten, zorgkoepels en patiëntenverenigingen. Deze aanpak wordt ondersteund met advertenties in landelijke dagbladen, huis-aan-huisbladen en regionale kranten, inzet van sociale media en media voor anderstaligen. Aanvullend wordt gerichte communicatie ingezet ten behoeve van doelgroepen die achterblijven in de najaarsronde. Tevens wordt verwezen naar de website mijnvraagovercorona.nl, waar veel aanvullende informatie op vermeld wordt.

Ter ondersteuning van de najaarsronde maakt het Netwerk Patiënteninformatie (NPI) een visuele uitleg over de coronavaccinatie, een animatievideo voor op wachtkamerschermen en een bijsluiters van het XBB-vaccin in begrijpelijke taal («Vaccin in het kort»). Om specifieke doelgroepen

zoals anderstaligen en laaggeletterden te bereiken werk ik onder andere samen met sleutelpersonen en organisaties die dicht bij deze doelgroepen staan, zoals Inclusia, gemeenten en GGD'en.

Inzichten uit gedragsonderzoek

Eind juli 2023 heeft de Gedragsunit van het RIVM resultaten gepubliceerd van gedragsonderzoek naar de vaccinatiebereidheid in de endemische fase. De inzichten uit dit onderzoek worden gebruikt voor de publiekscommunicatie dit najaar.

Algemene adviezen

In de publiekscommunicatie wordt, waar mogelijk, verwezen naar de algemene adviezen om luchtweginfecties zoals COVID-19 te voorkomen. Dit heeft onder meer tot doel om de bewustwording over het beschermen van mensen met een kwetsbare gezondheid te vergroten.

Tot slot

We bevinden ons nu gelukkig in een andere fase dan in voorgaande jaren en het coronavirus is inmiddels endemisch. Dit laat onverlet dat we waakzaam moeten blijven en al het mogelijke moeten doen om oplevingen en de hiermee gepaard gaande gezondheidsschade te minimaliseren. Vaccineren speelt daarbij een belangrijke rol.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E.J. Kuipers